

Najamba, Adia Text 2005-2a.01

speakers: X = Dimbe Gaba (female), Y = Moktar Tembo (male)

X: kó nû: jàngá-mb-à:≡là, háyà b̄símillâ:y, ínò-mbò kábíl kànà, [í bà-mbò í ò-bò mà] í ðinô:, [í bà-mbò í ò-bò] ðiné:-ȳ, [dògò gwă:n má] ñă: b̄: kày, [mànê: kwá-m-bè:y] [sòlé ná-mbè:y] [émè: ná-mbè:y] [í ò-bò í bà-mbò] í kómándiyà-m-b-à:,

[í bà-mbò] [nàwó: ínà:] jógò-m≡b-à:, [tò-mbó ḡi] ðimbí-yè-mbò, [tò-mbó mà] < pã:m-- > [nă:n nè] pã:m ðumí-yè-bè, kày [íyó nù:], í òndú, ñă: [í bà-mbò], [[bé òndò:] ḡi] [sě⇒ nè] kúmbí-y kóndí nè,

bă: [[mó èndè:] ḡi] kúmbò mé, èndê: [bă:n ḡi] ðimbà-m-bè, kà: [íyó nù:], [èndê: mó] [[bă: mó] ḡi] ðimbà-ndí, [[bă: mó] là] [[èndê: mó] ḡi] ðimbà-ndí, kó àngú=ý ló, [gwă: ké] ñâm-j-è:, [[gwă: ké] ñâm-bò] [mó ḡinô:]¹,

[gwă:-[ñâmí-n] kó là] àngú=ý ló, [à:lé yà:] tégà-nd-è:, wánà: né:mà òndú, né:mà òndú mé nù:, háwràl bà-m ló, [gà:-gé mà] pã:m ðumà-mb-ò: ló, [ăy jòg-à:] [[ím]² mà] síyè-ηgò gò-m ló,

kèlăn lá kòy, n̄: [mó èndè:] **kéliyà-ndí**, [èndê: là] [n̄i:-n ḡi] kéliyà-ndí, kà: èndê: n̄:, [n̄i:-n ḡi] má:má-m̄, [èndè kónjê ηwê:m-ηwê:m-ηwê:m mó] ḡi] ó jò-ηgà ké, ðeηàn [ó mà] mó néndá-nd-è: ḡinè mé, tílày, [mó ḡi] ðimbí-yà-mb-ò:, [bíró: b̄rà-mb-ò: mé] [b̄rò: kó] dògà-mb-ò:, òb̄iyò-mb-ò:, [mó ḡi] ðiηò-ndò-mb-ò:,

[èndê: yà:] kànè, èndê: [kéndà:=y kó lá mé], [mó ḡi] [pâ⇒ nè] jàr-ò: mé, tíbá-m̄, [f̄ibè mé] [mó gò] mó wô: k̄oy, [ó gò] [àyí-n ó gò] ó n̄imsà-mb-è:, kóndé⇒

Y: èndê: èlûm

X: èndê: èlûm [nă:n nè], ñă:, < í kùlmà -- >, [í kùlmà-mbò], tó:rù kánà-mb-à:, íyó òndú, ñă: k̄onjé kúliyò-mb-à:, íyó òndú, ñă: [bèliyé nè] --, [ín nè] [nàjàmbá ḡi] ðinê: nè, [[nàjàmbá ðin] mà] àní: ló, [j̄on mà]=ȳ,

kên ín nè, [bílá ḡiné nè] [óbí-y nè], [yèpà:bé ðin] kán kír nè, sábará ḡiyé nè, kên óbí-y nè, ðámḡiy nè, [j̄on mà] ín nè, bàndûl bây⇒,

¹ [mó ḡinô:] ‘he/she said’, used idiomatically at the end of a clause to indicate extent.

² ìbí ‘mouth’, here with possessed-noun tone /ìbí/ before other phonological processes.

[yè d̄ɪn] kánà-mb-èy, [jènà ḡiyâ:] ḡiné nè, [kònjé-mbó, kán nè],
dégù:³ ḡiné nè, [yè d̄ɪn] gòm nè, ḡiyâ: [ḡiyò-mbò d̄èné] [ḡiyò-mbò né:],

[í mà] né:mà bé, né:mà kó là, [[[[í kùlmà-mbò ḡandí] nùmà:] mà]
kà]⁴ d̄iné:-y, [í là] kánà-mbò-bé-y,

háya [yè d̄i⇒n] kòŋgò [í ḡi] dògá-m-ó: kó àŋgú=ý, k̄i:-ḡindè-gé lá,
ògòndi-gé lá, [gà:gó yà:] [í mà] kân-jê:, gà:gó àbádá t̄ò:n⁵ òmbí-yá-l,
háwral dùmíyà-ndí, [gà:gé: kòŋgò kán-ò:] nè:ndá,

kà: íyó [[gwǎ: í gè ké] mà] nàmgó wè, [nàm-gò wó: kó] [tò-mbó ḡi]
í k̄èfiyè jògà: kó=ý, [kó là] [nò-mbó⁶ mó] [í mà] [[ségé mó] d̄òlè-n]
k̄èlè-n lá, [b̄iẁ dùmé d̄òlè-mbò lá] [àndá: lá],

[gwǎ: nàmà-ndè mé] < nò-mbó -- > [nò: kámà] [hâyⁿ hóràm]=ì:⁷
[n̄: d̄ɪn] [mó k̄i:] dúndà-njò, [[ó k̄i:] dùndà-nj-ò:] [[ó èndè:] k̄èfiyà-mb-ò:
sákò], [ké b̄andí mà] [kòŋgò àndá:] [í mà] b̄ò-ŋgà d̄ɪn òndú,

kà: [ñǎ: í d̄ɪn-ê: ké] [íyó là], ñǎ: [[sò-ŋgò]-ḡibù kúndú], í⁸ [yàwó:
t̄é:md̄èrè] [[sò-ŋgò]-ḡibù kúndú], ḡibí-yò-m=bè:-y, í íyó, [[ó ñiyòmmè] [[ñ̄:
t̄òmè:] [bǎ: t̄òmè:]] sò-ŋgò⁹ ḡi] [àbí nè] ḡibí-y-ó: mé, ó dàmàgá-mbà:=y,
ó ḡiríyè:=w,¹⁰

kóndé⇒ ñǎ: --, ó b̄irà-nd-ò:, ó ḡiríyè:=w, ó dàmàgá-mbà:-y, [mí má:]
[ó má:] [ñ̄: t̄òmè:=y],

s̄aŋ [mí d̄òlé gwè-mí mé d̄ɪn] [X ḡinè mé] yá-ndi-mà: [Y wà: lá:rí-yé
d̄òlè wà], ê:

Y: j̄ènjà [[n̄: d̄ɪn] ḡi] tàgá òndá:-l

X: [X là:r-gè] lá kòy, [ó yà:] X [àybà-mbó-m dòm̀bà:] =y, kóndé⇒, [mí là] [ó
d̄òlò¹¹ g-ò: m̄è] [yá-nd-ò: ló], [Y gà] [[[mó tò-mbò] èbíyè d̄ɪn] ñènè
kánà-nj-ê:] [[mó tò-mbò] èbíyè] n̄:y kánà-nj-ê:,

j̄ènjà-ndó:=ý, [j̄ènjà mà] b̄élíyà-njò, [[yè d̄ɪn] ḡi] í d̄òg-ò:, [j̄ènjà ḡi]
í lútà kán-ò: kó, j̄ènjà [kó yàr kó] [í mà] sójà-njò,

[néndá-ndí d̄òl-ò: mé] [[né:mà kó] [[ó s̄ònjò:] mà] wó-ndi],
[àlàhórma jògò-nd-ó: mé] [àlàhórma dúmà-nd-ò:], [n̄: yàmbá-l-ó: mé] [ó
yàmbà-ndi-yà], j̄ènjà áybè kélà,

³ Here used (as in Jamsay) to denote statuettes (idols). My assistant prefers d̄è:rè in this sense.

⁴ Topical kà (kày).

⁵ Reciprocal object, equivalent to [tò-mbó ḡi].

⁶ Emended from singular n̄: ‘person’ on tape.

⁷ /hâyⁿ hóràm/ ‘himself’ (Fulfulde).

⁸ 1Pl pronoun, here in apposition to (not possessor of) ‘100 women’.

⁹ s̄ò-ŋgò ‘garment’, here possessed by [ó ñiyòmmè] ‘your first cousin’.

¹⁰ 2Sg subject conjugated form of =y ‘be’ (identificational).

¹¹ Variant of d̄òlè in chains.

íyó [í mà] sùgê: jògâ:, áybè=y, [áybè kó] [í gĩ] náfà-ndí, jěnjà [í gĩ] sùtùrà kán-ná, jěnjà [dáy nè] sùtùrà-ndí kòy, [bóngà dân] bà-l-ó: mé, wàllâ:y [bóngà dân] bá-y,

[[ó èndè:] gĩ] òmbĩy-ò:, [[ó yè:] gĩ] kùmbĩ-y-ò:, [[ó yè: là] ó kùmbĩ-y-ná, [ńĩ: òndú] [bá: òndú], [ó nògò] [ó bà]=y, [ó nògò] [ó gĩ] dúwà kànè mè, ábá-m,

[í gà] ñã: [í kùlmà-mbò mà:] [í má:] kènè yè-y, í kùlmà-mbò, ñã: [sò-ηgò]-yàmbù ηgú, sãη mí yàmbà-ηgà ηgú, ñám kànè mé, [[kó gĩ] yàmbí-lé ònd-à: mé] [[kó gĩ] yàmbĩ-yà-mbó-y], [ègã: bèfiy-à: mé] [bé [[kó gĩ] jĩbí-y nè] dándà: gó-mb-à],

íyó [ó èndè: mó], [swè: gĩ] [ké:sù mà] jòyó-ndí-bà:=y, [[swè: yé] gĩ] dǎy-bà:=y, [[swè: yé] gĩ] [[òlè-gègèlé] mà] jǎb-bà:=y, gà:gó ó gíyà-mbò bò, [[ó nògò mó] gĩ] hàybá-nd-ò:,

[ó nògò mó] [dénán tòmmò:] bèfi-yè mé, [[iηgè tǎ-ηgè] mà] dándà: mà gó-m, [[iηgè tǎ-ηgè] mà] nò: [dándà: mà] gw-é: mó má:] [ó má:] [hàwrà-mb-è: má:], háwràl dùmí-yà-ndí, kóndé⇒, [[ánè mó] kèndà: mó] ñàm-ò:, [[yè: mó] gĩ] mó jé-ò, [yè: mó] [mó gĩ] kóntà-njò-ndí, [mó gà] nè:ndá,

[ándí mó nè:ndá gĩné-mbò] [mó dògò sǐy-ò:], < mó gĩ-- > [mó nè:ndá⇒] [[mó gĩ] dògò sǐy-ò:] [[yè: yúgúl] j-ò: mé nù:], [kó bònè] bàrĩ-y-ò: kòy, àbádá dúkùr [ó mà] gò-l, [nò: mó gà] dúkùr bàrĩ-yè,

kà: jěnjà [[ké sárrĩ ké] mà] [í gĩ] àbí-ná, jěnjà [[í gĩ] ìr-ò:] [í gĩ] wá: kán-ná, tínnà kànè-y mè, [[ñã: [í kùlmà-mbò] b-è: ké] gĩ] tètewñè-y mé, [jěnjà òbèlé] ígòndí: jógò, wàllâ:y ní, [[ó bà] gĩ] jòy-ó: mé ònd, jěnjà ó yàmbĩrá-m,

Y: [ó èndè:] ó jòyá-m

X: [ó èndè:]--, [[ó bà] gĩ] jòy-ó: mé] [[ó èndè:] ó jòyá-m], [[[ó ò] gĩ] jòy-ó: mé] [[ó èndè:] ó jòyá-m], [ó ò mà:] [ó bà mà:] [ó sà:rà:mbò ó bò=y gà] dòg-ó: mé ònd, [ó yè:] ó jòyá-m, síyà, ó sãη [[ó sà:rà:] gĩ] íyó í-mbò ó ònd-ò:, [ó sà:rà: mó] ó dwá-ò] mí ònd-è: mé nù:, [[[ó sà:rà: mó] gĩ] [[tégélè: ké] mà] dènjè-mé] [há:ná-l mà⇒]

Y: wá:jìbè, ó dènjé ònd

X: ó dènjé ònd, [[ó yè] gĩ] háybá-l, [ó [ó yè] jé-mbò] [ébán má] tùn-ó: mé nù:, nò-mbó mó tára-ndí-yà mà,

Y: kènè bò

X: kóndé⇒ ñǎ: nò-mbó yùgùfi-yò-mbò=b-à:, yùgùfi-y-ò: mé, jónǎ-mbò=b-à:, pórò-mbò=b-è, [nǒ: nùmà:] bô:↑, [jǎnjǎ nùmà:] bô:↓, [[[jǎnjǎ nùmà:] mà] bò-ηgà kó gǎ] jǎnjǎ kán jògá:-y, [[[nǒ: nùmà:] mà] gwé-mbò bǐrè=b-à: kó má⇒] [jǎnjǎ kò kó má⇒] kúndú lá, kà: jǎnjǎ [nè:ndà-kàné gǐ] kíyò, [[nè:ndà-kàné gǐ] mó kǐyò-ηgà]¹² [àηgú=ý ló], júkkèrè=ý éηgú, [lá:kàrà mà] [júkkèrè gǐndó:] [mó gǐ] dímbà, wá:jǐbè, [[í kùlmà-mbò] ìm¹³ mà] ηèné ηwè-ý, < í bàbà:-mbò-- > [í bàbà:-mbò mà⇒] [í ñ-bò mà⇒] òdíné:-y kòy,

[í bàbà:] ó wá:, [dòm mà] [[ó ìbì] ìr-ó:] bô: wà kòy, [kwé-ηgò mà] [[ó ìbì] ìr-ó:] bô: wà, kwé-ηgò [[kéré má] wá ín nè] òdín-è: mé, [[[ó ìm] mà] há:né jògà: kó] kwè mé, [[[[ó ìm] mà] há:ná-l-ó:] jê:-n] [[ó sà:rà: mó] gǐ] ñdí-r wá,

íyó [ó sà:rà: mó] [[ólé ké] mà] kèn bíyò↑, ó [kéré má] ó gò:↓, [[nàmà: sǐ:-g-á:] [ó gò] kwé⇒¹⁴ dǎ:n ó kúb-ò:] [[ó sà:rà:] ñdá-l-ó:], [[ó yè: tòmê:]¹⁵ ñdá-l-ó:] [ó èndè: tòmê:] ñdá-l-ó:,

síyà, dúwàw bô:,

Y: òndí

X: [ké dân] yà:-, [ké dân] bò-y mé òdín, [[ì gwà: ηgǐ] mà] né:mà bá-m

Y: éηgú yàrú ó sòjá-mb-â:y

X: éηgú [yàrú yé] --

Y: síyè-ηgò kán-ó: mé, jǎnjǎ [ó kán-ò: kó] [ó gǐ] yóbà kán-ná, [ó kèndà:] sùgè mé, síyè-ηgò káná-l-ó:, [dòm ó gò] òdín-bí-yá

X: háyà, [[èy gǐ] yà:] òdín-bíyè-y mé òdín, jǎnjǎ né:mà [í mà] sùgò-ndó-m, kà: [èy gǐ] òdín-bí-yá-ì-y mé òdín, [àyì-n kó] [í bàndí] òdín-bí-ì-yà-ndí,

àyè-ý, gà:gǐyè-ý, [[dòm kó] òndú] [bǐrò: síyè-ηgò] òndú, kà: jǎnjǎ ké [í gǐ] yám-bí-r-ná, [[mó gǐ] òdín-bí-yè-ý mé] [[í gǐ] yám-bí-rá-m kòy], [mó gǐ] òdín-bí-yá-ì-y mé] [í gǐ] yám-bí-rà-ndí,

[í tàrà-n], [í kùlmà-mbò], sògólè, yàwó: gǐbǐy-ò: wê:¹⁶, áná:, yé nùñí-yà-m=b-à:, [tàgù kó:sù-mbò]↑, [bé gǐ] tágí-yà-m=bá:y=bé, nè:-gùjú, íyó [[nè: gùjù] [[ó yè:] gǐ] tàgǐ-r-ó: mé] [[ó gǐ] bílá-m má:],

¹² Full form is [... kǐyò-ηgà kó].

¹³ ìbí ‘mouth’.

¹⁴ kwé⇒ (variant kwéⁿ⇒), onomatopoeic, sizzling sound of animal fat being roasted.

¹⁵ tòmê: ‘one (single)’, here after negation in sense ‘not a single one’.

¹⁶ wê: here is an interjection of disgust.

kóndé⇒ [ně: gùjù kó] [nǒ: đĩn là] kó dúmà-ndí, wàllâ:y [[nǒ: [ně: gùjù] tágà]¹⁷ y-ǝ: mé đĩndĩ], ògòndê:⇒y [kĩnjàŋ-gé: tágà],

Y: já:tĩ, ñǎ: kènέ yà: bέ

X: [mánà tàgĩ:] nũ: yěj kǎŋgòy, mánà lá má, [yèŋgé má] dímbà

Y: sòjò-m

X: háyà [kó yà:] [kĩr-gé: bàm]⇒ĩ:, kà: [ně: tàgĩ:] tàgĩ-y-ǝ: mé, ně: tàgĩ-y-ǝ:, [nǒ: đĩn] mó dúmà-ndí kòy, [òmolò bélé]⇒y¹⁸ nò, jěnjà [bàndí ké] [í mà] síyá-ndá-m-ná,

kà: nàmà-ndè kòy [í mà], [ñǎ: kòŋgò í yà-m⇒b-ǝ: mà] [[íyó í yà-ŋgà] [hâl kúndú] òndú] [kà:ná: [[[bòné⇒y mé] bàndĩ] mà], [tĩbò: kòlò:] mà, [sà:mà-n nè:ndá:] má, sà:mǎ-n [í là] sà:mĩ-yè, [í kĩ:] jòŋé já-ndĩ-y, [bèlíyé nè] kúnjá, tĩb-ǝ:,

[[ñǎ: jòŋà-mb-à:⇒b-ě: ké] mà] [íyó jòŋà-ndĩ-yà], [nǒ: tòmê: mó] [kòŋ kámà] éndà, mó jòŋé⇒w wà, gwê: yàliyè má, [sǎ:mà gà] [jěnjà b-ò: mà⇒] éndà, [mó gĩ] đĩmbĩ-yá-m, [mó gĩ] táppà kàná-m, kwǎ-m, lày, tĩbá-m,

kóndé⇒ [jòn mà], gò: mà, jòŋà-mbà wà, jěnjà-[nèmbĩl-ŋgò]⇒bè wà, [gò: mà] ínò-njò-ndĩ-y, [đĩmbĩrá mà] bè, ínò-njò-ndĩ-y, [đĩndál mà] bè, ínò-njò-ndĩ-y, [á:jà mà] bè, ínò-njò-ndĩ-y, [gùndàpâl mà] bè, ínò-njò-ndĩ-y, [yěl mà] bè, ínò-njò-ndĩ-y, [[dèmběł mà] bè] ínò-njò-ndĩ-y [tàbâ: mà] bè] ínò-njò-ndĩ-y, [mùgĩ: mà] ínò-njò-ndĩ-y,

nàjàmbá í-mbò jòlà kàlò:⇒y, kèn kálí-yé jò, [yè đĩn] í dòg-ǝ:, [í đĩ:nà] gòmè-y, [[[í đĩ:nà] í gòm-ò: kó] mà] [nàfà í y-ǝ:] òndú kòy, [íyó [nàwó: té:mèndérè] ó jògò-n] đĩné-m¹⁹ mé, [éndèn wè-m mé] [[nè: mó] kúndé⇒y]

Y: ìgí jògà:y

X: ñǎ: [[sò-ŋgò]-jĩbù kùndú kó] [í gĩ] náfé⇒bè kòy, já: --

Y [overlapping]: kó--, ó kàbĩl káná, kó í wòndè jògà: kó, [í kiyò-ŋgà dân] bà-mbó-m⇒ĩ:, nè:ndá: kànà-mbó-m↑, [dě-ŋgò⇒y²⁰ gà là] kànà-mbó-m, [èndá:⇒y mé là] kànà-mbó-m,

¹⁷ Here tágà-n is also possible.

¹⁸ /òmolò béléy/ is apparently a Tommo-So phrase meaning literally “a patas monkey’s getting.”. òmolò is related to Najamba òmolè ‘patas monkey’.

¹⁹ 1Pl đĩné-y, 2Sg đĩn-ǝ:, 2Pl đĩn-ê:, 3Sg and 3Pl đĩn-ǝ:.

²⁰ For dèndú-ŋgò ‘short one’.

ñǎ: [nè:ndá: kó] kàn-ó: mé, [pó: nè] ó tè:rà-m [tó:rù kó], [síyè-ηgò kó] kàn-ó: mé là, [pó: nè] ó tè:rà-m, áywà, íyó, [[nǒ: mà] èlúm èndá ðín] kànà-mbó-m↑, [[mí mà] èl-ηgò dân] bà-mbó-m↑, <xxx>,

[jènjà là] [áníyá-òlò mà], gǒm nè, mà:n nè:ndà:-kàné=y, [láy nè] ó tè:rà-ndí, [[nè:ndá: tòmô: kó] kàn-ó: mé] [bàlǎw [[gwǎ: ké] mà] sùgò-ndò-m], táwè ó [[ó hà:jè] òndú], kànà-mbò jógò-w,

ñǎ: [[tó:rù kó], [kàn-ó: mé ðín] [pó: nè] ó tè:rà-m=bè, íyó sǎn gǐnè-y, [[sǎn kó] gǐ là], ðimbà-ndí-y, [kèndà-[èjǐ-n]] òndí,

[hí:là mà⇒] [píl-pá:là²¹ mà⇒] [jàmàlǎ-ηgò má⇒↑], [í gǒ l=à:] jǎ-y mà⇒, pàskò íyó ké yà: [í gǐ] jòg-è:, [[í kiyò-ηgà dân] bà-mbó-y kó] yà:-l-ò:,²² [tó:rù í dògà-m-ò: kó]=y,

kà: [ó dòm] ðimbí-yá

X: háyà, [kêŋ ké²³ gǐ] náfà-ndí, ó èndè: mó, [ánè gǐ] òndé-j-ò:, [táwè [ó èndè: mó] [[ánè mó] gǐ] ó ònd-ò:] [í gà] [[í kùlmà-mbò] í ðín-ò: [bé mà] kày], sǎŋ [mí bà] [mí gǐ] jènè [nǒ: gǐ]-- [ánè gǐ] òndé mé ðín, [[ànè mó] [[mí bà] gǐ] yé nè] jòyá-m, [[ànè mó] [[mí ò] gǐ] yè mé] jòyá-m,

kóndé⇒ [ánè mó yà:] [[ó èndè:] jé-mbò yà:] [[ánè gǐ] ó òndé-ò], [ànè mó] [ó gǐ] jòyá-l mé ðíndí, [yě: mó] síyè=y gà òndú, wàllâ:y [yè: mó yà:] síyè=y gà bò mé ðín, [[ó àmàlè] gǐ] gèr-ó: mé ðín, [ó àmàlè mó] téddínà-mb-ò:,

[[ó àmàlè mó] gǐ] téddínà-l-ó: mé ðín, [ó èndè: mó] [[bìr-ò: síyè-ηgò] mà] òndú, [[ó èndè: mó] gǐ] òndé-j-ò:↑, [ó èndè: mó] wá⇒ [ègǎ: bèlíyé nè] mà:n, [ánè mó] kàndá íyó:.,²⁴ [mí kòy] [mâ:n [mí gǐ] òndí kòy], àní: ìno-m ló, [kêŋ gǐ pùlâ:l mà] [mó gǐ] [tíyè nè] kiyô-m, [éyò ló] kóndé⇒

[[ó gǐ] yámbí-ré òndé mé] [[ó gǐ] yámbí-rè], [ó gǐ] yámbí-rá-l mé, òrǐ-y-ò:, kà: íyó bèlíy-ó: mé, [mó [yě: mó] bèlíyè mé] [[[mó kǐ:] hà:jè] mà], bèlíyé nè pós, àní: ín=b-ò: ló, [[mí ò] mà] ín=bè-mí, àní: ín=b-ò: ló, [[mí bà] mà] ín=bè-mí,

²¹ Heard as just pá:là on tape.

²² yà:-l-ò: ‘you-Sg did not see’, here with low tones (arguably: with low terminal intonation disguising a phonological high tone) in rhetorical question function (‘have you not seen that ...’).

²³ kêŋ is contracted from kêŋgè ‘place’.

²⁴ íyó:., with dying-quail intonation, is the response to ‘good morning!’ and similar greetings.

síyà, jěnjà ké gĩná-l kòy, ñǎ: sǒ: ðimbí-yà-mbâ:y=bè, [ébán má] tìyà-mb-ò: mé, jǎ: ébán wǒ-m mà, nèmbìlò-mb-ò:, kóndé⇒ [ó gĩ] [mó là] yàmbì-rè, [yámbí-rá-l mé là] [bìllâ:y bã-l],

ñǎ: [ó yè:] nè:ndá: kànè mé, [ó yè: mó] dénjà-m=b-à:, íyó [[ó yè:] gĩ] dènjó: mé, há:sìdĩ ó bílà-ndi, [gwǎ: ké ðin] hó:., àbádá [nǒ: mó] [ó gĩ] yé tárá-l, gĩnè mé há:.. mâ:n nè:ndá, [mí mà] jè: tárá-l-ó:, mâ:n nè:ndá, ñǎ: bã'l, [í gà] [[[[í ñ-bò] [í bà-mbò] kǐ:] mà] ðiné-y] bã-l,

kà: íyó ké nǎ: nè:, [kèŋ ké] [í gĩ] hálké-jò, jùgá-lì-y, [màmíli-yé dùmè-y] pòrè-y, màmíli-yá-lì-y mé nù:, né:mà [í mà] wó-ndi, kà: [né:mà ñǎ: kè ké] tóló=y kiyô-m, [ñǎ: nè:mà kó, jěnjà [í gĩ] ñdir-ná]

Y: íyó, èndê: nàl-ó: mé, [[èndê: mó] gĩ] ó dènjá-mà-ndí-yà, sákò [yè: mó gày là], [[[èndê: mó] gĩ] ó nàl-è:] [sábù àŋgú=y má⇒] [gĩn-ó: mé], mí sǎŋ ñèné bèlíyè-m mé, [èndê: mí yè mó] [mí mà] nè:ndá: kànè mé, swâ: jènjà-m mé, ǎy, mâ:n, [áníyá ðin] kènè b-è:,

[áníyá ðin] kènè b-è: kó,²⁵ mòmbí-yé ñàmá-y, sábù mí [mí yè mó] gálí-yé já-nù-m, ó [ó yè mó] gálí-y-ó: dé, [ó yè mó] [kóndí-y nè] [mí gĩ] yàrà-m, [kó yà:], sǒ: ñàmá-y, [áníyá ðin] ñèné b-è:, kó nálá:=lá,

sábù àŋgú=y, [sònjǒ: má⇒] [[mó tàgà mà⇒], [óló má⇒] [[mó tàgà mà⇒], [nǒ: má⇒] [[mó tàgà mà⇒], dùlǎ: bí-ŋgán kènè yà: [bé gĩnà:], íyó [í dínđi] [bìŋgàn kúndú] bãy-mbò, mòmbí-yé ñàmá-y, jěnjà [ké gà] í bãy jǎ:m-ná,

[ó dòm] ðimbí-yá

X: íyó--, ñǎ:, [[nǐ: tòmé:] [bǎ: tòmé:]=w, [kòŋ kámà] jògò-nd-ó: mé, [ó [nì: tòmè: bà: tòmè:] mó gà] [ó [nǐ: tòmè: bà: tòmè:]=y, kóndé⇒ sǎŋ Y [ó má⇒] [mí má⇒] [nǐ: tòmé: bã: tòmé:]=y, mí kóŋgò jògò-nú-m mé, [ó ín nè] [[ðgòndê: mà] nàl-ŋgò gòbà-mb-ò:],

[[ðgòndê: mó] [ó bà]=y↑] [[ðgòndê: mó] [ó n]=i:↓], [ó ñ mó] kélà:-w↑, [ó bà mó] kélà:-w↓, [[ó yè: mó] kélà:-w↑] [ó èndè: mó] já:tí↓,

á!, [mí má⇒] [ó má⇒] [nǐ: tòmó: bã: tòmó:]=y, Y hó:, [[ó èndè òm] mí ñdí kòy] [mí [[ké ñgí] mà] tìyà-mbó-m], gĩné-m mé, ó [mí gĩ] ñdá-nù-m²⁶ gĩnà-mb-ò:,

²⁵ Factive clause, repeating the content of the preceding main clause.

²⁶ Logophoric use of 1Sg subject. The object is a true 1Sg. Hence literally “you_x will say [I_x won’t give to me_y].” Note the x and y referential subscripts.

- hà: táwè: [í nô:y] [ní: tòmé: bã: tòmé:]_≡y, [ðgòndê: mó] wé nè, [[Y [ó èndè: òm] [mí gĩ] ñdí [[ké ñgĩ] mà] tiyà-mbó-m] gĩnè mé] [háya júwá],²⁷
- Y: já:ti, ñgĩ gǒ'l, [[mí mà] [kòngò ñgú] kàná-mb-â:y] gĩnè mé] [mí [mí èndè: mó] yàndé-m mé] [ín nè] ñgú kánà:y,
- X: háya, táwè [ó mà] némbíl-mbò dùmá-l--
- Y: [íné-m mé] [mí ní: tòmê: bã: tòmê:] [gĩnè mé] mó wá_⇒ néndán dǎlè, [[kòñ kámà] nõ: náfé já-nd-ò:] [èndê: mà:mb-ò:],²⁸ [[èndê: mó] gĩ] nàfè kǒy, sábu [[èndê: mó] gĩ] sǒ: kwè-y, sábu èndê: kà:y, [[nò: ñin] èndê:]_≡y, nõ: èndê: nàlà-m, [èndê: dǒgé nè] tìbà'm, [[ám nùmà:] mà] mó dǒgà-mb-ò:
- X: [[ó nò-mbò bé] mà] mó dǒgà-mb-ò:
- Y: [[ðgòndè: ó kájábí] jǒgà: mó] mà] [mó gĩ] [ó là] dǒgè, [mó éngú [mó gĩ] gùndé_≡y gĩná-m mà_⇒] [ànne gĩná-m mà_⇒] [mó mó kwè mé]
- X: wàllâ:y [mó gùndè]_≡y
- Y: ðⁿhⁿ_⇒, kà: [ó sǒ: é nàlí-y-ò:] [ní: tòmê: bã: tòmê: mó] [èndè: ó kwè jǒgà: mó] ó mó gùndé_≡y mǎ:mà-nd-ó: ô:,²⁹ [dòm ó gò] ñimbí-yá
- X: [kúlmá-mbò bé] bé gĩnô:, [nàl-ñgó gĩ] èlà-ndè wà↑, [nàl-ñgó kó] élá-ndi-mbò élá-ndi-mbò élá-ndi-mbò [mó gĩnô:] [hâl [kó dân] mǎy wà↓], táwè_⇒, kwá-mb-à: jǒgò-ndí, [yè: là] jǒgò-ndí, [ní: ñ là òndú] [bǎ: ñ là] òndú, àjàbàlé_≡y, [mó nàlè mó] ðgòndê: sánnè, [mó kànè-n] háya kóndé_⇒ wá, [[[í kùlmà-mbò] ñm] mà] ñwè-y kǒy,
- [yàlí: ké] [yàlí: jíngán]_≡í: wá, [yè: ñ] [[mànâ: kó] mǎn nè] wè mé ñin, [yè: mó] wá_⇒ [gĩnè mé] háya nèn, [ó nàlè mó gĩ] yànd-úwá,³⁰ [yàndí_≡bè mà: wà] [yàndá-l-ó:³¹ wá], mó gĩnè kóndé_⇒ wá,
- [dàbá mó yè] mó bí:r-ò:, [tímô: mà] mó ñl-ò:, [mâ:n hǒ_⇒y mó gĩnè-n] [hǒ_⇒y] [wó mànâ: kwà-ý³² wá], [òmá:³³ là] [[tímô: kó] mà] mó ñl-ò: [àjàbàlé mó là], [mó gà] sìn-ó: wé_⇒ sìn-ó: wá, gĩnè mé ñin, bé [wé nè] nùmǎ: tùnó-ñgà mà] dùngà-dùngà-dùngà wè wá, [wè mé] [[mànâ: kó] [bé là] kwè],
- bé kànà-n kànà-n kànà-n kànà-n kànà-n kànà-n, hálí wě-mbò gólè: gólè-mbò, [ìbì ñgĩ] ílâ-l-mbò, gíy gíy-mbò, [bé gĩnè-n] háya [dèngàn [óló mà] bé ñw-ê:], [nàjàmbá bèlâ:] ájává:ndè bé kànè-n, [kènè_≡y wá] [àsílâ:m-bò ñgĩn bò-ñgà-mbò wà bé gĩnè-n] [hǒ_⇒y wá bé gĩnè-n],

²⁷ 3rd person imperative.

²⁸ For /má:mà-mb-ò:/.

²⁹ ô: tag question.

³⁰ Quoted imperative.

³¹ Participle (factive complement).

³² Hortative (first person dual).

³³ Obviative (secondary topic) use of demonstrative.

mâ:n [mó gùndé]=y wá, [mâ:n [mó gùndé]=y gǐnè mâ: wà] [gùndà-ŋǎn kó] ǎn³⁴ bèliyè mâ: wà, kèndà-[tě-ŋgò] hó⇒³⁵ kèndà-[tě-ŋgò] [hâl ñgín] [gèna: kúndó:] tók, [mànâ: mó gò] kwá-mbò wè: wá, mó wá⇒ [yè: jògò-ndí wá] [èndê: jògò-ndí wá] [ní: jògò-ndí wá] [bá: jògò-ndí wá] [[mó yè:] mànâ: mànè mé] [mànà: kó] sǒ: yà: kwà-m=bè-y, [[éyyò mà⇒] mó gǐnè] [ê: wà mó gǐnè] bisímilà wà,

[mànâ: kó=y má⇒] [àŋgú=y má⇒] [bé gǐnè-n] [kó=y wá] [[[mànà: kó] mó k-ô: kó] [mó gùndè]=y wà] [sój-úwá bé gǐnè-n] [kóndé⇒ wá] [mó wá⇒] [[[mó gò] sùgè mâ:] bé gǐnè-n] [sùgè wà], [[mó gò] sùgè mâ:] bé gǐnè-n] [[ê: wà] mó gǐnè-n] [kóndé⇒ wá],

[[nò-mbò bé wá⇒] mó gǐnè-n] [[nò-mbò bé] kèn sǒ: b-ô: bè dǐ⇒n] [mó gǐnè-n] [hòy⇒ wá] bé gǐnè-n] [mó [mâ:n gǐ] yàndà-mb-ô: kó] [é wá⇒ ñwá-m=bǎ-l mâ: wà], ñwá-m=bè-y wà, [yàndà-m=bǎ-l mâ: wà] [yàndà-m=bè wà], [kóndé⇒ wá] [[[mó gò] sùgè mâ:] mó gǐnè-n] [ê: wà]

[kóndé⇒ wá] àsilàm kèn, mó sǒ:-jǐŋgàn-bò bé wá⇒ [mó gǐnè-n] [[mó gǐ] yàndè mé] [[mànâ: kó] sǐnè-mí ô⇒ sǐnè-m kó] [yállà ñwá-m=bǎ-l má: wá], wállâ:y ñw-è: wá,

[yállà [ó wá⇒] [mànâ: kó=y má⇒] [àŋgú=y má⇒] bé gǐnè-n] [[mànâ: kó=y wá] mó gǐnè-n] ó?ò:, [ó yànd-ô: kó dân] [mó wá⇒] [sǐnè-m gǐnà-m=bè wà] [[[ó mànà:] kwá:l] wá], [ké mà gà] [újù: mó gò] kòndè wá,

[ŋgí mà] [ŋèné yà:] pòrè wà,

kà: [ó wá⇒] gǐrò nàl-ŋgó élá-nd-ò:, [[ó bà gǐriyè:] gǐ] dògá-là wà, [ó wá⇒] nàl-ŋgó gǐrò mó élá-nd-ò: dǐn, [[ó ñiyòmè gǐriyè:] ñimbí-yá--dògá-là wà, éŋgú [nè: kó] nè: mé dǐn, ñiyòmè:, gèn=í: wá, tǒ:n dógà-ndí,

ó dòm, [mànâ: ó gò] [síbí-y nè] k-ô: mé, [ó dòm] [ó wá⇒] síbí-y nè kwá-là wà--dámá-là wà, háyà [í gà] [[[í kùlmà-mbò] ìm] mà] [ŋèné yà:] ñwè-y, kà: íyó, kà: [ògòndú-mbò bé nô:y] lâ=y bó-ñ, háyà [bàndí kò] ñwǎ-ndí, háyà jǐnjà [[ké sàrrí] mà], jǐnjà [í gǐ] àbí-ná,

[nèndà-ndè kǒy] gwǎ: í mà, gwǎ: néndá-ndá-l, í nèndà-ndè, [nò-mbò bé] gǐn-ô:, [àdúñá: [ñǎ: dân] òndú wá] [ñǎ: dân òndú wá] [[ñǎ: dân] b-ô: kǒy], [í yà:] bíliyè-jè-y,

àbádá ùjú-ŋgó í y-è: mà, ùjú-ŋgó [ŋgí mà] túmbò-njò, ùjú-ŋgó ñgín-dè³⁶ déŋà-njò, ùjú-ŋgó [[mó túmbò-m=b-è:] mà] gwè ló

Y: gǒ-l

³⁴ ǎn = àní: ‘where?’.

³⁵ [X hó⇒ X] ‘every X’ or ‘X after X’ (‘year after year’, etc.).

³⁶ [ŋgí mà] ‘here’, followed by ñgín-dè ‘around here’ in obviative function (denoting distinct locations).

X: [[mó dèŋà-ŋgà] mà] gwè ló

Y: gǒ-l

X: háyà [dèŋàn ŋgí] dínó-li-y

Y: **díné:-y**

X: [í dín-ô: kó dân] [dògé nè là] ìnd-mbó-y, [í gò] í ñàmè, [ké gǐ] **díné:y**, [[ké gǐ] dògé nè] ìnd-mbó-y,

Y: [sà:gé má] [ùjú-mbó má] ...

X: [sà:gé má] [ùjú-mbó má] wá

Y: ... b-è: já:fi

X: b-è: [íyó ŋgí dín], [ñám má] [ùjú má], b-è: [íyó ŋgí dín]

Y: [nò: dín] [[mó wàgàfi] mà]

X: [nò: dín] [[mó wàgàfi] mà], bé [bè dí⇒ndí]--, [ànnd:rò ñă: í dàgùmà bé dín-ô: kó] [[bé gò kó] bô:] [[í gò kó] bá-ndí kànè mé], [[í gò] í kànè **nà:**] [jěnjà [í mà] káná-l ô:, ké jěnjà káná-l kǒy, [[jěnjà kòŋgò jò:-l-ò:] gǐ], tòmá í tún-ò:, [jěnjà [í mà] tàgà-l-è: ké] gǐ, dùndà-mbó-y, [í mà] ŋwá-ndí, **kà:ná:** jěnjà [ó gǐ] [mó là] ñdè,

Y: [ó gà] mó súgò-ndó-là tán

X: [ó pàbà] ó ndá-ndí↑, [ó pì:li-pà:là] ó ndá-ndí↑, [ó jàmbà] ó ndá-ndí↑, [ó nà:fi gǐ] ó ndá-ndí↓, kèn [mó mà] jé-mbò ó wè: ké, [jénjà-**mb-à:** dàmb-é: mó] jènjà-l-ó:, [jénjí-lé há:né jògà: mó] [ó jènjè-n dín], wàlláy éŋgú [dèŋě-n má] [ó má]=y,

Y: [dùlé: í ŋ-ô: kó] dân kày, [ánè, mà] [yě: má], [bé jàwđi] nágá bã-l gǐn-à:, [ánè mó] sá-gò gòlè dé, [sá-gò kó] gò-m-ò: dé, [[yàwó: bé] gǐ] ñd-à: dé, [yàwó: bé] [[sá-gò kó] gǐ] òy-à: dé, [[ánè mó] nùmà:] mà] gàn-à: dé, [[yè dín] gǐ] mòm-t-à: dé, dúmé-ŋgò dòn-à: dé, [ánè mó yè]=y,

[tòmbó gǐ] yá: jènjé bà:y, ánè [yàbà kúndé], [yě: mó là] [gǐbù kùndù kó]=y, [[ólé dǐ⇒n] mà], sò-ŋgò síyè-ŋgò kúndú gwé mè, [ólé mà] ánè—, [ánè=y gà bò-ŋgà dín] [kó mà] ñà:já-m,

[yàwó: mà là] bé [yà:-bù: mà], [sò-ŋgò--], gǐbù kúndú, [nùŋà: kùndù³⁷ síyè-ŋgò] bô: mè, [bè dín] [yé mà] [ñjěnjà má] ìnd--m=b-à: gǐn-à:, [kó nù] ŋwè-y, [òndò ánà:] ò jénjà-ndí wà

X: [dòm kó] dè:gó=y, [dòm kó já:fi] dè:gó=y, kà: [nò-mbó bé], nò: kúndé, [gòjí ké] kúndé=y↑, [ìbí ké] kúndé=y↑, [dôm kó] kúndé=y↑,³⁸ [dígǐn ké] kúndé=y↓, kà: èy ñgǐn bò, [èy yé] nùmí:,

³⁷ On the tape, kúndú has high tones. Perhaps adding the following adjective síyè-ŋgò was not planned by the speaker. My assistant prefers nùŋà: kùndù síyè-ŋgò.

³⁸ Because this is the third of a four-part parallelistic series, the “refrain” kúndé=y is unchanged. The correct agreement form for dôm ‘speech, talk’ is kúndú=y.

[ěy dàgà-l-ò: kó] dân, [nò-mbó bé] dágà-ndí-yà, [[nò-mbó bé] ηènέ dàgà:-ndí mé] [gàjí⇒ wá] [í là] dàgí-yà-ndí, fá⇒ àbádá dágà-ndí, fá⇒ àbádá jěnjà tàgá kán-è: mà, dàgá-l dágá-ndí, dàgá-l [dágá-nd-ò: kó dân],

[ó ìr-é: mó] [[ó ìr-ê: gǎ]³⁹ dǝg-ó: mé], [ó tò: mó] [[ó tò:]⇒y gǎ] dǝg-ó: mé], síyà, ó [ó tàrà-n] nǎl-bà:⇒y nèn] [mó gwé nè] [ó ìrò-ndò-m kǝy],

[ó ìr-é:] bô: kǝy, mó [ó gǐ] ìrò-ndò-m,⁴⁰ mó [ó gǐ] ìrò-gò⁴¹ kó, kó gǎjí⇒ òndú, [[ádúná òlò] mà] kí: tǝngǎ⇒y⁴² tán nǐ,

kóndé⇒, ñǎ:, [nò-mbó bé] [tòmbó má], kán nè, [pèmbé: má], [[ó tò:] gǐ] jè:r-ó: mé, dúgè kwá:-mà-nj-ê:,⁴³ [pǝl-mbó má] sǝbé gíyà-nj-ê:, [tó:rù mà] sǝngé gíyà-nj-ê:, ěy yè ðí⇒ndí, ñǎ: kánà-mbò b-à:,

kóndé⇒, íyó [[ðiyà: í ìr-ó:] gǐ] í ðiyà-ηgà ηgú dân, ñǎ: bǎ-l, kóndé⇒ ñǎ: [tòmbó òndò:] bé gǐy-à: mé, [ín nè] [ηgá:⁴⁴ mà] dǎm wá, sǝngǎ-mb-à:⇒y, [nǎjàmbá bèlâ:] kán-à: mé, kèn dǎm wá, sǝngǎ-mb-à:⇒y,

kóndé⇒, íyó [[[ó òlè] mà] ηwé-mbò] [[[òlè kǔl-kǔl-kǔl-kǔl-kǔl ó gè] mà] ηwé nè] [[kǝngò ó kán jòg-à:] gǐ], ná:figǐ wēy, *escroc* wēy, [[kó gǐ] ðiyé nè] [[kǝngè í mà:mà-nd-è:] mà] dùyá,

Y: [[dándà: mà] ìn-ó: mé] [[nò-mbó dàmà-n] ðinô:-mb-ô:]

X: [[dándà: mà] ìn-ó: mé] [nò-mbó ðin] há⇒, [[ó bà] kǝngè ké] mà] ká-mbò⁴⁵ dǝgè-mí má] b-ò:, [kó ó ìnó-ηgà mà⁴⁶ ðin] [[dándà: ké] mà] kó yálà,⁴⁷

síyà, [[kó gǐ] jé nè] [[ðiyà: ó mà:mà-nd-è:] mà] sùyà, kóndé⇒, yábà jògò-nd-ó:, tàgí: jògò-nd-ó:, núgá: jògò-nd-ó:, bǎ: jògò-nd-ó:, [[[kǝngè ó mà:mà-nd-è: ké] mà] ìn-ó: mé] mí lèηkà-mb-ô:, ó nǎfè ló,

ìnè-mí [ín nè] kèn ó twǎ-mb-ò: kó j-ó: mé, [sê: ó yè] dǝn-ó: mé, [[ó èndè:] gǐ] [ó là] òndè, [sê: ó yè] dǝn-ó: mé, [[ó yè:] gǐ] [ó là] òndè,

ñǎ: [sò-ηgò kúndú kó] [gíbú kó] kó⇒y, [èndè: mó] [ùjú má] bèlǐ-yó: mé là] [kó mà] póy dènà-mb-ô:, [[ñám má] w-ó: mé] [[èndè: nèbèndé mó] gǐ], [[sò-ηgò kó yà:] gǐbí-r nè] yàmbì-rà-mb-ô:, [yàmbì-r-ó: mé] [ó là] [ó kǐ:] tǝngǎ-ndè

³⁹ Subject relative (participle ìr-é: with final high tone) followed by headless non-subject place/situation relative (ìr-ê: with final falling tone).

⁴⁰ ìrò-ndò-m ‘he/she is better’. Differs tonally from the 3Sg Future ìrò-ndó-m ‘he/she will be better’.

⁴¹ ìrò-gó ‘(basis for) superiority’.

⁴² cf. [mí kǐ:] tǝngǎ⇒y ‘I was saved (= got by)’, negative [mí kǐ:] tǝngǎ-ndí ‘I wasn’t saved’. With tǝngé ‘pass by’, kǐ: ‘head’.

⁴³ Negative counterpart would be kwá:-mà-njò-ndí-yà.

⁴⁴ ηgǎ: (place at Dioni where serious meetings were held).

⁴⁵ From kán ‘do’.

⁴⁶ Contracted to ìnó-mè mà on tape.

⁴⁷ Stative of yálí-yé ‘take a walk, stroll’.

Y: [[bé ki:] là] t̃ngè dú

X: [[bè d̃in] ki:] t̃ngè, kóndé⇒ bó-mbò bó-mbò bó-mbò bó-mbò, [[jémbélé nè] yá-mbò=bè-y] [[jémbélé nè] í yà-m=b-è: yè dí⇒ndi] wé-mbò [í mà] láy,⁴⁸ **í** k̃irè, [í dùmá-ŋgà] òndú, [[dàgùmà ó dùmá-ŋgà kó] kwã-nd-ò: nã-nd-ò:] [[[ó ìr-é:] g̃i] j̃èn nè] ñdà-mb-ò:, [[[ó dàgà-l-è:] mà] dàgà-mb-ò:] g̃in-ó: mé d̃ind̃i [bòné ó gò]=y, háyà, [í mà] íyó [kó tómá-tómá-tómá] wê:⁴⁹

Y: [kó yà:] tórrà=y gà bò

X: [kòŋ kó] [í g̃i] tórrè, náfà: [kó mà] yã-ndi-y, ègã: dèndã: d̃ind̃i bòné tómá-tómá-tómá-tómá j̃enjã [í mà], j̃enjã [í mà] jô:-l k̃oy, [í gà] [[[í ki:] nã:fig̃i] ká-mbò] [í yà:] [tòmbó g̃i] hálkà-nj-è:, [kó là] kó=y jùgá-m⁵⁰ mà, sòŋgòj̃iyè-y, [[sã:mà ó yè] bíyò] [jòŋé já-nd-ò:], [[ó ìr-é:] tégèlè: d̃enj-ó: mé] [mílyô:ⁿ gánà-mb-ò:], [ó èndè: sã:mà=y jòŋé já-nd-ò:], [[dòŋ dúndè-dúndè] mà] [ín nè] *mille francs* gánà-mb-ò:, [kòŋgò yèŋgé] [ó g̃i] nàfè

Y: náfà-ndí

X: ná:fig̃i náfá-l, kà: ná:fig̃i [í mà] àŋgè, kóri⁵¹ [í g̃i] nãfà-ndi,⁵² **káná:** [í àyì-n], kà: j̃enjã kày, j̃enjã [j̃ey nè] **mó tár-ò:**, [í g̃i] sòŋgá-l mé là [í dúwá-l],

kóndé⇒ [b̃irò:-là:ró]-b̃iré g̃i--, [ó bà mà⇒] [ó ñ mà⇒] [b̃irò: là:ró] b̃ir-ó: mé d̃in, sã:llâ:w [ó sòŋgá-l mé là] [ó dúwá-l], wôy wôy wôy ñàŋgó=là k̃oy, ñàŋgó [kèndà: mà] bò, [wôy wôy ñàŋgó=là] [ñàŋgó [kèndà: mà] bò],

mâ:n ó kíyò-m, bàrí-yé g̃ò-l sákò, wàllâ:y [[[ó kèndà:] mà] bô: mé] [nò-mbó yã-mb-à], mâ:n ó kélâ:-m, dãm g̃ò:**mb-â:**⁵³ òndú sákò, [[[ó kèndà: kó] mà] bô: mé] [[ó b̃irò: kó] mà] ỹi-yá-m⁵⁴, kà: [yè dí⇒ndi], [í mà] ìnjé-ŋgò=y, **káná:** [mí gà] [mâ:n g̃i] g̃ò-m yàrré-m mé] gwé yàlí-y-**ná**, yàlí-yà-ndí, j̃enjã [kó jàm] [í g̃i] ndí-ná,

Y: j̃enjã [èndè: g̃i] [k̃i: èfi: gà] màŋgí-ná, *bon* sãŋ, [[[í òndò:]⁵⁵ mà] [[[í mà] bò-ŋgà], sãŋ ó bèfiyó: mé, [ŋgállù mà] ó ín-ò:, ó gày, èl-ŋgò kwá-nj-ò:↑, èl-ŋgò ná-nj-ò:↑, èl-ŋgò mà bíyò-nj-ò:↓, [ó bà] ên [ènè-ìŋgé yà:] ná-njò,

⁴⁸ Emphatic particle láy here indicates complete absence.

⁴⁹ Variant of wé j-è: ‘which has come’.

⁵⁰ For jùgá-ŋgà.

⁵¹ kóri (< Fulfulde).

⁵² Future Negative.

⁵³ For /gò-mò-mb-â:/, verb g̃ò-m ‘take out, remove’.

⁵⁴ Mediopassive of yé ‘see’, in 3Sg Future form.

⁵⁵ í ‘we’ and òndò: ‘children’ in apposition (‘us children’). Cf. í òndò: ‘our children’ with different tones.

[bûd píyéfi] ó dùm-ô:, [[kó gà] gĩndè] [[nùmí: yà:] pàlà:=y ó dùm-ô:], [mó gĩ] ñd-ó: dé, wàllá:y [èndê: mí yè] [kòngò ngú] [mí gĩ] ñdè, jěnjà [mó gĩ] ñené kán-ná, kó àbì-yá-m,

sábù àlfâ:mbò ó wá⇒ bé gĩn-ô:, [àlfâ: mà] dúwâ: ínò-njò-m wêy, [sé:kù mà] dúwâ: ínò-njò-m wêy, [dùwà *premier*] [ó bà mà⇒] [ó ñ mà]=y wà,

bon, sǎŋ, [ó èndè: mó], mó ɛl-ŋgò kwá-njò, [mòbíl mà] bò, [mòtò: mà] bò, ó tàgĩ: jògò-nd-ó:, ó bò-ŋgà đĩn éndà, hǎl [ó gĩ] pǒ:pǒ: gínà-ndí, mó sòŋgá-nd-ò:

X: sòŋg-ǒ:

Y: *bon*, sòŋgá-n wá⇒, dógò:, àbádá gwǎ: má dèŋá-l wá, [[gwà: ñjé-ŋgé] má] sùgò-ndí wá, [mó gĩ] dǒ:-m, [[ó sà:rà:] [ó gĩ] dùwè mé] dǒ:-m, kàjáb-ó: mé đĩn, [ó sòŋgè mé đĩn] ó dǒ:-m, *bon*, sǎŋ [íyó là] [í mà] bò-ŋgà, sǎŋ ó [[ó sà:rà: mó] sòn] ên b-ô: [óló mà], [ó gà] [àyí-n đĩn] áyà-nj-ò-w, ó tíyà-njò, gólà-njò-w↑, [kòŋ kámà] kánà-njò-w, [mó gà] [mó kiyò-ŋgà dân đĩn] yálà, mó bó-ñ bó-ñ bó-ñ dèŋàn [ólò mà] mó w-ê: gĩnè mé, [[òlè ŋgí] jábà-njò-ndí-yà mé] [iŋgĩ-yá-m ló]

X: àbádá, íŋgí-yà-ndí

Y: dúmé-ŋgó=y, [gĩrà:-ndí mé] wájà-ndí, [yógé gòlà:-ndí mé] kwá-m-bà:=y kánà-ndí, [yè đĩn] ó kánà-ŋgà ké, [bà:ndê: mà] [ó mà yà:] gǎjí gó-m-bà:=y, sábi [bà:ndè: gǎjĩ gwí: mó] [ólò mà] bò-ŋgà mó=y,

$\equiv \Rightarrow \uparrow \downarrow \therefore \emptyset \dots$